

Riigikoolide ~~parim~~ praktika õpetaja töö- ja palgakorralduse kaasajastamisel

Karmo Kurvits
Alo Savi

Lähtepunkt

- Õpetaja on meister, mitte tükitööline
- Riiklik rahastusmudel: ametikoht 21 kursuse kohta aastas
2024. aastal üks ametikoht: 1820 eurot brutotasuna + 20%
- Töökoht on tervik, aga erisusi tuleb ikka sisse
- Palk riigigümnaasiumisse ei meelita, pigem kogutasu

Kogutasust lähtumine

- Töökindlus - mille eest vastutab koolijuht?
- Töövahendid, keskkond, töökultuur
- Rahaliselt töötasu, tulemustasu, lisatasu
- Soodustused ja puhkus

Kui palju õpetaja töötab?

			selgitus	arvutuskäik
175	175	175	koolipäeva	
17	21	27	kursust aastas on õpetaja normkoormus	
35	35	35	ainetundi on üks kursus	
0,75	0,75	0,75	tundi on üks ainetund	45 minutit teisendatud kümnendsüsteemi
26,25	26,25	26,25	astronoomilist tundi on üks kursus	tundi X kursuse ainetundi
446,25	551,25	708,75	astronoomilist tundi on õpetaja koormus aastas	kursuse astronoomilist tundi X õpetaja koormus
365	365	365	päeva on aastas	
309	309	309	mittepuhkepäeva on õpetajal	päevi aastas - õpetaja puhkusepäevad (56)
221	221	221	nädalatööpäeva on õpetajal	nädalapäevad - nädalavahetused
211	211	211	mitteriiklikku puhkuspäevata nädalatööpäeva on õpetajal	tööpäevad - võimalikud riiklikud pühad
1475	1475	1475	astronoomilist töötundi on õpetajal aastas vastavalt õpetaja tööaja määrale	õpetaja seaduslik töökoormus (35h/ndl=7h/päevas) X võimalike tööpäevade arv
1028,75	923,75	766,25	mitteainetunnist töötundi on õpetajal aastas	õpetaja võimalikud astronoomilised töötunnid - normkoormuse astronoomilised tunnid ainetundidena
582,5	372,5	57,5	mitteainetunnist töötundi on õpetajal aastas, kui iga ainetunni jaoks tarvineb veel ühe ainetunni aeg	õpetaja võimalikud astronoomilised mitteainetundidest töötunnid - ettevalmistusaeg (1 tund ettevalmistust ühe ainetunni kohta)
3	2	0	töötundi päevas on õpetajal ainetundidega mitteseotud töötunnid	mitteainetundidest (sh. ettevalmistus) töötunnid / võimalike tööpäevade arv.

Tulemustasustamise võimalusi

	1. Iga õpilase võimete arendamine	2. Osalemine kooli arendustegevuses	3. Eneseareng	4. Koostöö ja innovatsioon	5. Panus kogukonda ja ühiskonda	6. Ühekordsed olulised tööülesanded	Kokkuvõte
4	Õpetaja on edukalt juhendanud õpilast või võistkonda vähemalt üleriigilisel ainealasel võistlusel või olümpiaadil. Õpetaja on edukalt juhendanud õpilasi riigieksamitel. Õpetaja toetab silmapaistvalt süstemaatiliselt õpilase suhtlemisoskuse, eesmärkide seadmise oskuse, enesekindluse ja väärka käitumise arengut.	Õpetaja on andnud olulise panuse kooli arendamises (kooli arengueesmärkide ja aastaeesmärkide saavutamisse). Õpetaja on silmapaistvalt osalenud kooli tegevustes ja arendustegevustes. Õpetaja sõnal on kaalukas toetav roll koolielu kujundamises.	Õpetaja tegeleb silmapaistvalt kooli eesmärkidega kooskõlas oleva enesearendamisega. Õpetaja jagab oma õpitut teooriat ja praktikat kolleegidega, on õppimisel eeskujuks. Õpetaja on haridusuuenduste looja ja ekspert oma õpetatavas ainevaldkonnas.	Õpetaja otsib ja leiab pidevalt koostöö kohti kolleegidega ning parimaid praktikaid õppimise parendamiseks. Õpetaja külastab teiste õpetajate tunde. Õpetaja võtab kolleege oma tundi vastu. Õpetaja jagab oma parimaid praktikaid ning toetab nende rakendamist ka teiste poolt.	Õpetaja on üleriigiliselt aktiivne, kodanik, kelle tegevus tugendab kooli head mainet. Õpetaja on üleriigiliselt tuntud ja hinnatud professionaal.	Õpetaja on täitnud aega- (enam kui ühe kursuse pikkuses ajamahus) ja koostööd nõudva ühekordse tööülesande (nt aastaraamatu koostamine).	4. tase – Oma kooli meisterõpetaja. Õpetaja on ennast oluliselt ületanud või on teinud ajamahukat ametijuhendi valist, ent koolile olulist tegevust. Õpetaja teeb aktiivselt koostööd kolleegidega, on avatud uuele ning laiendab pidevalt oma oskuste ja teadmiste piire.
3	Õpetaja on edukalt juhendanud õpilast või võistkonda piirkondlikul ainealasel võistlusel või olümpiaadil. Õpetaja on individuaalselt ja edukalt toetanud õppekava läbimisel raskustes olevat õpilast. Õpetaja toetab silmapaistvalt õpilase suhtlemisoskuse, eesmärkide seadmise oskuse, enesekindluse ja väärka käitumise arengut.	Õpetaja on panustanud tõhusalt kooli arendamises. Õpetaja on riiklikul tasemel osalenud ainesektsiooni, arendusrühma, komisjoni jne töös.	Õpetaja tegeleb kooli eesmärkidega kooskõlas oleva enesearendamisega. Õpetaja on eeskujuks kolleegidele ja õpilastele oma tervise hoidmisel ja haridusuuenduste rakendamisel.	Õpetaja toetab aktiivselt ja järjepidevalt kolleegi tema arengus või saab ja võtab aktiivselt ja järjepidevalt kolleegilt toetust oma arengus. Õpetaja paistab silma värske ideede, uue katsetamise ja praktilise elulähedase õppega. Õpetaja õpetab kursust koos kolleegiga.	Õpetaja on piirkondlikult aktiivne, kodanik, kelle tegevus tugendab kooli head mainet. Õpetaja on tuntud ja hinnatud professionaal.	Õpetaja on täitnud kuni ühe kursuse ajamahus aega- ja koostööd nõudva(id) tööülesande(id).	3. tase – Oma kooli tippõpetaja. Õpetaja teeb märgatavalt rohkem, kui tema ametijuhendijärgsed töökohustused eeldavad. Lisapanus võib valdkonniti erineda.
2	Õpetaja on järjepidevalt toetanud õpilasi õppetöös ja selle tulemusel on õpilaste ainealaste teadmiste ja oskuste tase oluliselt paranenud. Õpetaja juhendatud õpilased on osalenud piirkondlikul ainealasel võistlusel või olümpiaadil. Õpetaja on juhendanud õpilasi riigieksamites. Õpetaja on individuaalselt toetanud õppekava läbimisel raskustes olevat õpilast.	Õpetaja on osalenud kooli tegevustes ja arendustegevustes aktiivse liikmena. Õpetaja on õppeastats juhtinud koolisisesel või -välisel ainesektsiooni, arendusrühma, komisjoni jne.	Õpetaja on tegelema enesearendamisega ning sellega kooliaasta jooksul üksikutele kordadele positiivselt silma paistnud. Õpetaja tegevus enesearendamisel on riigigümnaasiumide kvaliteedikokkuleppe ja PG õpetaja ametijuhendi seisukohalt eeskujulik. Õpetaja osaleb aktiivselt tagasiside saamises oma tööle (küsitlused, aastavestlus).	Õpetaja toetab kolleegi tema mureses ja rõõmudes. Õpetaja katsetab õppimisel ja õpetamisel aeg-ajalt uusi praktikaid, tagasisidestab nende toimimist	Õpetaja on kogukonna tuntud liige. Õpetaja tegevus toob kooli positiivset tagasisidet.	Õpetaja on täitnud edukalt ametijuhendi järgseid töökohustusi, sealhulgas mitmeid ühekordseid tööülesandeid.	2. tase – Eeskujulik õpetaja. Õpetaja teeb mingil määral rohkem, kui tema ametijuhendijärgsed töökohustused eeldavad.
1	Õpetaja toetab õpilasi õppetöös (täiendavad tunnid, konsultatsioonid, andekate õpe).	Õpetaja võtab osa kooli tegevustest ja arendustegevustest. Õpetaja osaleb koolisisesel või -välisel ainesektsiooni, arendusrühma, komisjoni jne töös.	Õpetaja on kursis kooli eesmärkidega ja tunneb oma ainet ning muutusi/uuendusi selles.	Õpetaja teeb kolleegidega elementaarset koostööd.	Õpetaja on kogukonna liige.	Õpetaja täidab ametijuhendi järgseid töökohustusi, sealhulgas üksikuid ühekordseid tööülesandeid.	1. tase on standardtase – õpetaja. See märgib õpetaja tööaja sisse mahutuvald igapäevaseid tööülesandeid.
0	Õpetaja ei ole toetanud õpilasi õppetöös.	Õpetaja osaleb kooli arendustegevustes kaootiliselt (nt igal neljandal koosolekul) või ei osale nendes üldse.	Õpetaja eneseareng ei ühti kooli arengusuundadega. Õpetaja ei tunne oma ainet või õpetamist. Pidevad konfliktid õpilaste ja/või kolleegidega.	Õpetaja keeldub kolleegidega koostööd tegemast.	Õpetaja kui kogukonna liikme tegevus mõjub kogukonnas negatiivselt ja toob kooli vastuolulist või negatiivset tagasisidet.	Õpetaja on keeldunud mitterahuldavatest põhjustest või ta pole täitnud ühekordseid tööülesandeid.	0-tase märgib õpetaja taandarengut. Oma ametile ja riigigümnaasiumi õpetaja pädevustele mittevastav suhtumine oma töösse.

Tulemustasustamise võimalusi

	Kollegiaalsus	Uute kursuste välja töötamine	Panustamine kooliellu	Liikumapanev jõud
4	On koostööne ja toetab kolleegi tema ettevõtmistes. Osaleb edasimõtlevalt koosolekutel, koolielu arenduses jne	On töötanud välja mitu uut kursust, need ellu rakendanud ning neid reflekteerinud. On juhendanud kursuste kimpude väljatöötamist ja/või kursuste välja töötamist koos partneritega.	On igapäevaselt koolis olemas ja nähtav. On koolis tuntud ja igal üritusel vabatahtlikuna olemas. Muudab kooli avalikkuses positiivselt tundumaks.	On silmapaistev eestvedaja. On kõikjal positiivselt nähtaval ja esirinnas. Ettevõtmised ulatuvad väljaspoole koolimaja ning kaasavad meie strateegilisi partnereid.
3	Aitab kolleegi, vahel omaalgatuslikult. On mõttega koolielus olemas ja kaasas, panustab tugevalt oma valdkonda.	On töötanud välja 1-2 uut kursust ning neid praktikas katsetanud.	On enamasti koolis olemas ja lööb paljudes kohtades kaasa. Panustab kooliellu keskmisest mõnevõrra rohkem	Kooli sees kõva tegija. Osaleb ja veab meie kooli ettevõtmisi. Tegeleb igapäevaselt koolipere kokkuliitmisega
2	On enamasti olemas ja valmis aeg-ajalt kolleegi toetama. Aitab siis, kui palutakse. Vähene initsiatiiv, puudub osadelt koosolekutelt.	On töötanud välja ja praktikas ellu viinud vähemalt ühe uue kursuse	On panustanud koolielu toimimise. Osaleb kui vaja, kirjelduselt passiivne, aga kaasas.	On koolis olemas ja panustab siin või seal ka eestvedajana või korraldustiimis. Siiski ei tule esimese nimenäpär, kui kooli tegijaid otsida.
1	On koolis olemas ega keeldu koostööst. Osaleb olulistel valdkonna koosolekutel. Tihti puudub kooli tööpere koosolekutelt või ettevõtmistelt	On osalenud kooli õppekava ellurakendamises ja uute kursuste välja töötamises või loogika ülesehituses.	Panustamine on vähene. On osalenud mõnel kooli üritusel. Pigem on keskendunud koolist väljaspool toimuvale.	On koolielus olemas. Koolielu toimimist ei takista. Ei algata ise midagi, aga osade mõtetega tuleb kaasa.
0	On lõhkunud ühtekuuluvustunnet. Ei võta kooli tööpere tegemistest osa	On keeldunud kursuste väljatöötamisest.	Käib koolis ainult tunde andmas/oma funktsiooni täitmas	On koolielu pidur, takistaja. Töötab kooli eesmärkidest hoolimata oma äranägemise järgi

Tähelepanekud

- Kooli koostöine autonoomia on oluline - oluline on eesmärgid ja vajadused võimalustega kokku viia
- Halb on olukord, kui kooli juhib valla raamatupidaja
- Iga kool on erinev - ühtlustamine on võimalik ainult teatud piirides
- Ei ole olemas ühtset Eesti Kooli - probleem tuleb lahendada sellel tasandil, kus see asub

Võru Gümnaasiumi kogemus

- Püüd õpetajatöö kui terviku poole
- Vajadus, võimalus, valmidus
- Oma õpetajate tundma õppimine
- Koolipidaja selge finantsmudel, tugi, usaldus ja eeskuju
- Ülevaade teiste (riigi-)koolide praktikatest
- Kooli õppekava ja arengukava, eelarve
- Kogutasu ehk väärtuspakkumine
- Õpetajate kaasamine ja kokkulepped
- Kokkulepe = tööleping ja (personaliseeritud) ametijuhend, palgakorralduse põhimõtted, töökorralduse reeglid
- Kokkulepetest kinnipidamine
- Töötasukindlus ja -stabiilsus, hea ja turvaline töökeskkond
- Avatud ja jätkuv teekond (vajadus, võimalus, valmidus)

Väljakutsed, arenguruum

- Uute õpetajate vs kogenud õpetajate ootused ja vajadused
- VG: õpilaste mentorluse sidumine õpetajatöö kui tervikuga
- VG: väärtuspakkumise “värskena” hoidmine
- VG: väärtuspakkumine väikeses koolis ja kokkuhoiu tingimustes
- VG: töötasude diferentseerimine